

INSULIN INFLUENCE ON THE DILATATORY REACTION OF SEGMENTS OF THE PULMONARY ARTERY OF ADULT AND OLD RATS DURING EARLY AND LATER TERMS AFTER IRRADIATION WITH ⁶⁰COBALT*E.N.Gorban, N.V.Topolnikova, A.V.Parshykov, E.V.Pupysheva*

Abstract. Endothelium-dependent dilatatory reactions of the pulmonary artery were inhibited in adult animals in contrast to old ones, both during early stages (in 9 days) and later terms (30 days) after a single γ -irradiation exposure from a ⁶⁰Co source in a sublethal dose of 5 Gy. During early terms following γ -irradiation under the influence of insulin the sensitivity of the segments of the pulmonary artery of adult animals to the action of the vasodilator increased, whereas in old ones – decreased, i.e. an inversion of the reaction of the pulmonary artery to insulin was observed.

Key words: insulin, pulmonary artery, dilatatory reaction, aging, irradiation

SE Institute of Gerontology of Ukraine's AMS (Kyiv)

Рецензент – доц. Р.Є.Булик

Buk. Med. Herald. – 2009. – Vol. 13, № 4. – P.76-80

Надійшла до редакції 13.08.2009 року

© С.М.Горбань, Н.В.Топольнікова, О.В.Паршиков, О.В.Пупишева, 2009

УДК 616.61-008.64-085.22

*О.М.Горошко, І.І.Заморський, О.В.Геруш***ПОДОВЖЕННЯ ТРИВАЛОСТІ ЖИТТЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА МОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН У НИРКАХ ПРИ МОДЕЛЮВАННІ ГОСТРОЇ НИРКОВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРЕПАРАТІВ КВЕРЦЕТИНУ**Кафедра фармакології (зав. – проф. І.І.Заморський)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. В експерименті на білих щурах та мишах вивчено захисний вплив препаратів кверцетину – водорозчинного корвітину та ліпосомального ліпофлавану – на функції нирок при різних моделях гострої ниркової недостатності. Препарати вводили одноразово внутрішньоочеревинно в дозі 8 мг/кг через 40 хв після моделювання патології нирок. Доведено, що препарати кверце-

тину проявляють захисну дію на організм щурів при різних моделях гострої ниркової недостатності, подовжуючи тривалість життя тварин та запобігаючи морфологічних змін у нирках.

Ключові слова: гостра ниркова недостатність, корвітин, ліпофлаван, етиленгліколь, гентаміцин.

Вступ. За даними літератури [3], одним із способів корекції гострої ниркової недостатності (ГНН) є застосування антиоксидантів. Сучасним препаратом, який здатний активувати антиоксидантну систему в ішемізованому організмі, є кверцетин [12]. Згідно з даними літератури, кверцетин має деякий позитивний вплив на функції нирок при ГНН [11].

Попередніми дослідженнями доведено, що вітчизняні препарати, створені на основі кверцетину – ліпофлаван та корвітин, мають захисний вплив на функцію нирок при експериментальній ГНН [1, 2].

Мета дослідження. Дослідити виживаність тварин при різних моделях ГНН, а також підтвердити нефропротекторну дію препаратів результатами морфологічного дослідження.

Матеріал і методи. Експериментальні дослідження проводилися на 56 нелінійних білих щурах масою 120-180 г та 19 білих мишах-самцях масою 15-20 г.

Для дослідження препаратів використовували такі моделі патології нирок, що характеризувалися відмінностями патогенезу:

Міоглобінурічну ГНН, яку спричиняли внутрішньом'язовим уведенням щурам 50 % водного розчину гліцеролу (у співвідношенні 1:1) у дозі 8 мл/кг [9], який вводили в м'яз задньої лапки.

Токсичну етиленгліколову ГНН, яку викликали підшкірним уведенням мишам етиленгліколу в дозі 10 мл/кг [8] (за допомогою цієї моделі досліджували виживаність тварин протягом п'яти днів).

Гентаміцинову нефропатію викликали внутрішньом'язовим уведенням щурам гентаміцину сульфату (корпорація "Артеріум" АТ "Галичфарм", Україна) у дозі 80 мг/кг один раз на добу протягом шести днів [10].

Досліджені в роботі препарати є вітчизняними препаратами антиоксиданта рослинного походження кверцетину, в яких ця речовина знаходиться у водорозчинній (препарат корвітин) та ліпосомальній (препарат ліпофлаван) формах. Препарати вводили внутрішньоочеревинно в дозі 8 мг/кг через 40 хв після моделювання ГНН. Дозу цього лікарського засобу обрали виходячи із даних літератури [4, 5].

Морфологічні дослідження виконували на базі кафедри патоморфології та судової медицини Буковинського державного медичного університету під керівництвом д.мед.н., проф. Давиденка І.С. Для гістологічного дослідження матеріали нирок фіксували в 10 % розчині нейтрального забуференого формаліну протягом 48 год, зневоднювали у спиртах висхідної концентрації, заливали в парафін при температурі 64⁰С з подальшим отриманням гістологічних зрізів 5 мкм завтовшки. Для об'єктивізації та з метою підвищення відтворюваності результатів кількісних досліджень проводили комп'ютерну морфометрію об'єктів у гістологічних препаратах. Для цього за допомогою цифрової фотокамери Olympus (модель С740UZ) та мікроскопа ЛЮ-МАМ-Р8 отримували цифрові копії оптичного зображення ділянок мікроскопічних препаратів із створенням банку цифрових мікрофотографій, а в подальшому їх аналізували в середовищі комп'ютерної програми "Видеотест – Размер 5.0" (ТОВ «Видеотест», Росія).

Достовірність отриманих результатів визначали, використовуючи критерій t Стьюдента, виживаність – за кутовим перетворенням Фішера. Зміни вважали достовірними при $p < 0,05$. Для статистичних розрахунків використовували комп'ютерні програми "Statgraf" та "Statistica 5".

Результати досліджень та їх обговорення. Оскільки міоглобінурічна ГНН не є високотоксичною, то виживаність контрольних тварин при цій моделі становила 89,3 %, при корекції патології

препаратами кверцетину виживаність була 100 %. Не було смертності тварин при гентаміциновій нефропатії як при патології, так і при корекції цього стану препаратами кверцетину (табл. 1).

Етиленгліколь викликає фатальне ураження нирок із фактично 100 % летальністю (табл. 2) [7]. Модель етиленгліколевої інтоксикації ми використали для скринінгового дослідження, в якому інтегральним критерієм нефропротекторного ефекту є виживаність тварин, що дозволяє верифікувати захисну дію препаратів [8]. При використанні препаратів кверцетину за 40 хв до моделювання етиленгліколевої нефропатії захисна дія проявлялася не однаково. Так, на першу добу уведення препарату корвітину вижило 2 із 6 тварин, та при використанні ліпофлаону – 5 із 7, на 2-у добу виживаність становила 28,6 %. Отже, використання препаратів корвітину зменшує загрозу летальності при цьому гострому стані тяжкої патології та дає можливість збільшити час для вирішування подальшого медикаментозного лікування патології нирок. Оскільки ліпофлаон проявляє більш тривалий ефект у перші дві доби експерименту, то можна вважати, що ліпосомальна форма препарату є більш ефективна, ніж водорозчинна за рахунок можливості ліпосом захищати субстанцію кверцетину від ендогенної деградації, створення депо препарату, спрямованої органотропної дії, а також за рахунок лікувальних властивостей самих ліпосом [6].

Нефропротекторна дія препаратів кверцетину за умов міоглобінурічної ГНН підтверджена

Таблиця 1

Виживаність щурів за умов гострої ниркової недостатності після уведення корвітину та ліпофлаону (n=7)

Показник	Інтактні тварини	Моделна патологія	Корвітин	Ліпофлаон
Міоглобінурічна гостра ниркова недостатність				
Виживаність за 7 днів, %	100	89,3 $p_1 < 0,01$	100 $p_2 < 0,01$	100 $p_2 < 0,01$
Гентаміцинова нефропатія				
Виживаність за 6 днів, %	100	100	100	100

Примітки. p_1 – показник вірогідності різниці з даними контролю; p_2 – показник вірогідності різниці з даними за гострої ниркової недостатності без уведення препаратів

Таблиця 2

Виживаність мишей за умов етиленгліколевої гострої ниркової недостатності після уведення корвітину та ліпофлаону

Група	n	1-а доба		2-а доба	3-я доба	4-а доба	5-а доба і далі
		0-12 год	12-24 год				
Контроль	6	0/6 (0)	0/6 (0)	0/6 (0)	0/6 (0)	0/6 (0)	0/6 (0)
Корвітин	6	2/4 (33,3)*	1/5 (16,7)	1/5 (16,7)	1/5 (16,7)	1/5 (16,7)	1/5 (16,7)
Ліпофлаон	7	5/2 (71,4)*	2/5 (28,6)*	1/6 (14,3)	1/6 (14,3)	1/6 (14,3)	1/6 (14,3)

Примітка. У числелнику – кількість мишей, що вижили, у знаменнику – загинилих, у дужках – % тих, що вижили щодо загинилих; * – вірогідні відмінності з контролем ($p < 0,05$ за кутовим перетворенням Фішера)

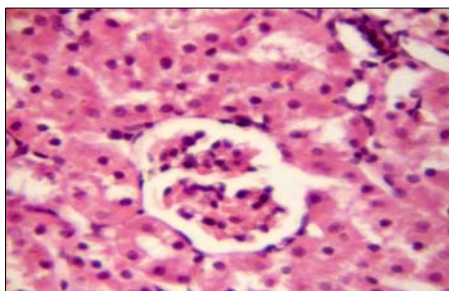

Рис. 1. Кіркова речовина нирки інтактного щура. У центрі зображення нирковий клубочок, який оточений звивистими каналцями. Просвіт каналців вільний, звичайних розмірів. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

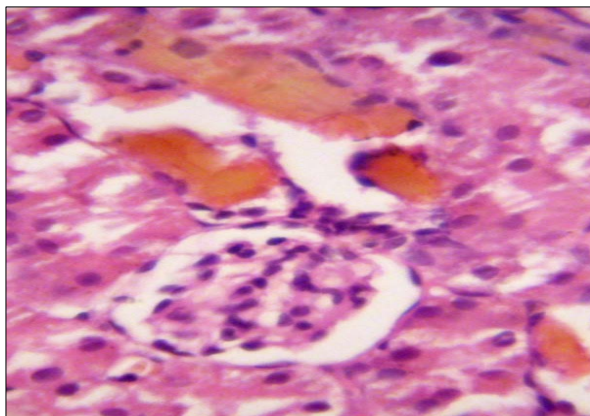

Рис. 2. Кіркова речовина нирки щура при гліцероловій гострій нирковій недостатності на 24 год експерименту. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

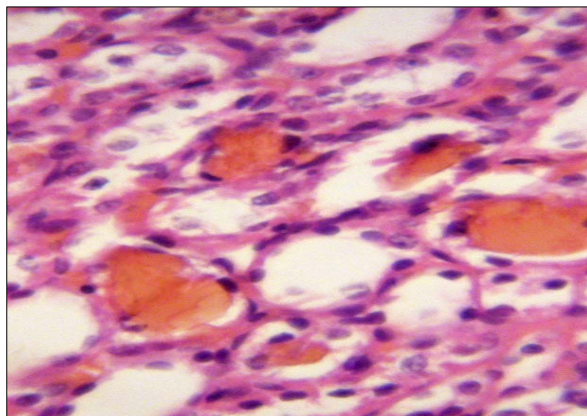

Рис. 3. Мозкова речовина нирки щура при гліцероловій гострій нирковій недостатності на 24 год експерименту. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

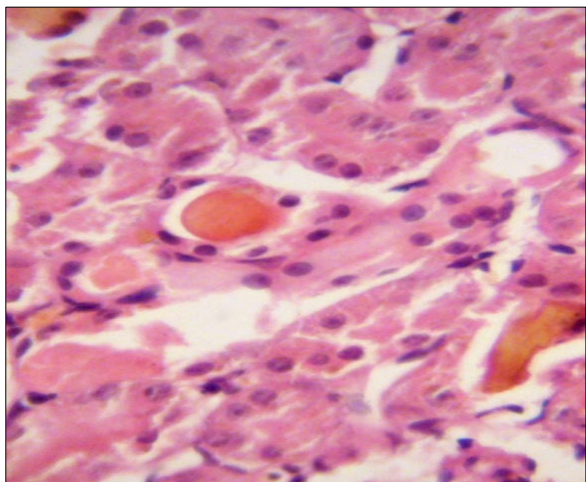

Рис. 4. Юкстамедулярна зона кіркової речовини (ліворуч) та мозкова речовина (праворуч) нирки щура за умов гліцероловій гострій нирковій недостатності після уведення корвітину на 24 год експерименту. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

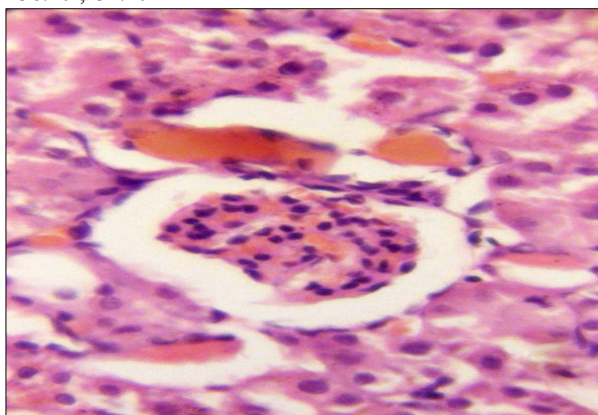
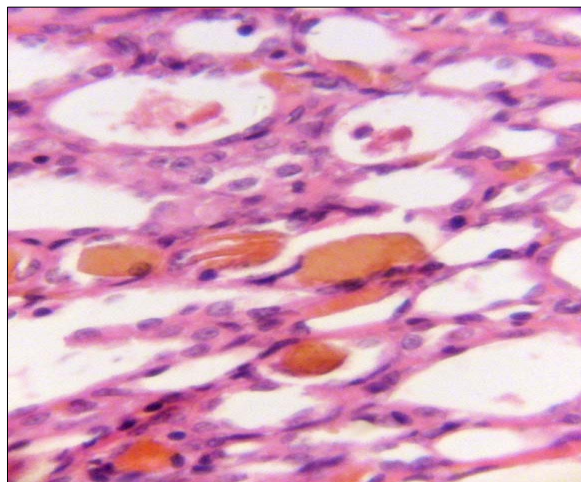
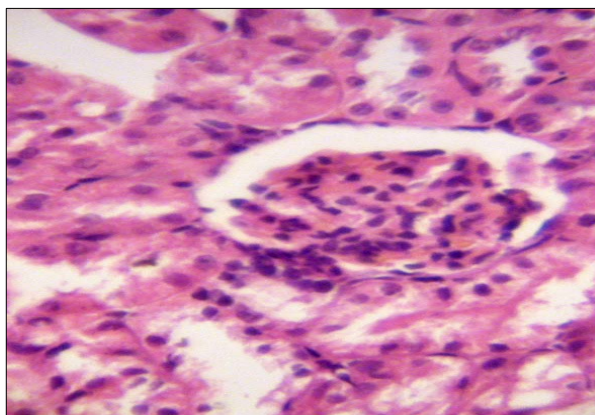

Рис. 5. Кіркова речовина нирки щура за умов гострої ниркової недостатності після уведення ліпофлавоу на 24 год експерименту. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

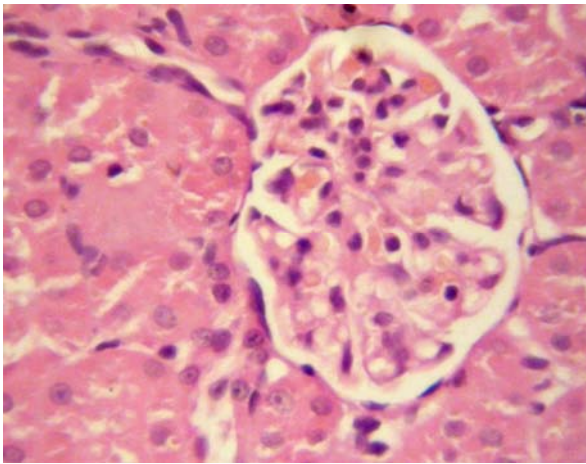

Рис. 6. Препарат нирки щура з гентаміциновою нефропатією на 6-й день експерименту, без атрофії клубочків, та з атрофією клубочків (праворуч). Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

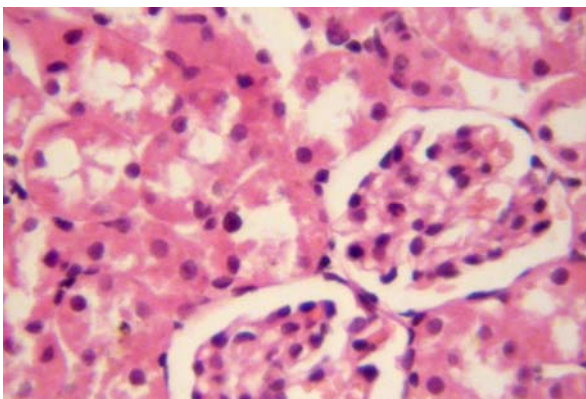
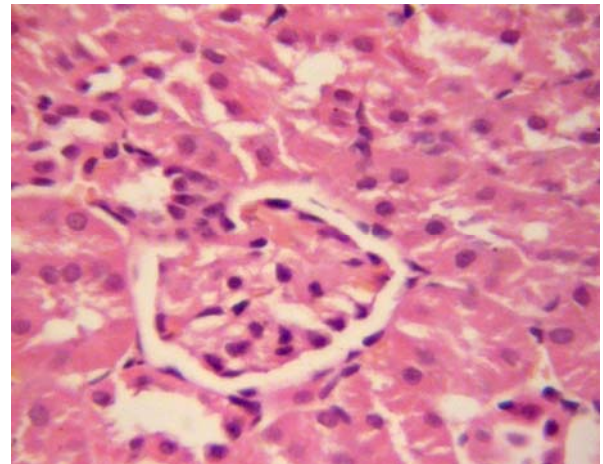

Рис. 7. Препарат нирки щура при корекції гентаміциновою нефропатією корвітином на 6-й день експерименту. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

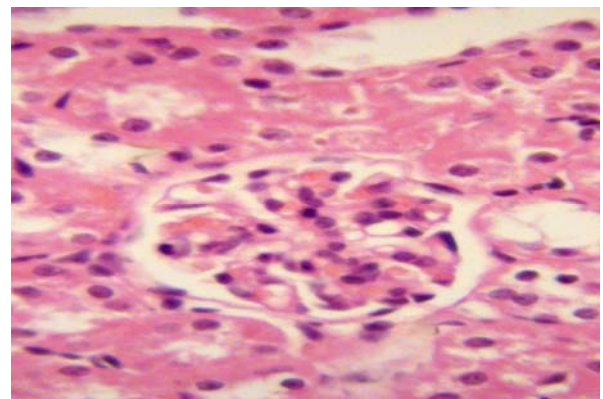

Рис. 8. Препарат нирки щура при корекції гентаміциновою нефропатією ліпофлавоном на 6-й день експерименту. Гематоксилін і еозин. Об.40^x, Ок.10^x

морфологічними дослідженням. На відміну від інтактних тварин (рис. 1) на 24 год експерименту при гліцероловій ГНН спостерігалася закупорювання міоглобінними циліндрами просвітів $28 \pm 0,8$ % звивистих каналців кіркової речовини (рис.2) та $61 \pm 1,2$ % вивідних трубочок мозкової речовини (рис 3). Міоглобінні циліндри в більшості сильно розширювали діаметри каналців у місцях своєї локалізації. У звивистих каналцях $94 \pm 1,0$ % епітеліоцитів мали ознаки зернистої та гідропічної дистрофії, а $2 \pm 0,1$ % епітеліоцитів знаходились у стані коагуляційного некрозу, що проявлялося ущільненням цитоплазми та каріопікнозом. На тлі використання корвітину закупорення міоглобінними циліндрами просвіту звивистих каналців нерегулярне (рис. 4) і в середньому охоплювало лише $11 \pm 0,6$ % всіх каналців (порівняно з $28 \pm 0,8$ % у тварин без уведення корвітину). Дистрофічний процес носив менш виражений характер, оскільки замість гідропічної розвивалася лише зерниста дистрофія, поширеність якої становила $32 \pm 1,1$ %. При використанні ліпофлавоно (рис. 5) імбібування міоглобінними циліндрами просвіту звивистих каналців носила нерегулярний характер та в середньому охоплювало лише $8 \pm 0,5$ % всіх каналців. Циліндри при цьому різних розмірів, але переважали невеликі. Дистрофічний процес охоплював $82 \pm 1,3$ %, а некроз – $1 \pm 0,1$ % епітеліоцитів.

На відміну від інтактних тварин (рис. 6) на 6-й день експерименту в нирках тварин групи з гентаміциновою патологією спостерігалася зерниста дистрофія епітелію каналців $84 \pm 1,4$ % та дрібні ділянки некрозу каналцевого епітелію в $3,4 \pm 0,15$ %. В окремих випадках клубочки виглядали атрофованими. При корекції корвітином (рис. 7) та ліпофлавоном (рис.8) дистрофія епітелію звивистих каналців знизилася до $58 \pm 1,2$ %, атрофованих клубочків не спостерігали, ознаки некрозу відмічали тільки в поодиноких епітеліальних каналців.

Висновки

1. Обидва препарати кверцетину (корвітин і ліпофлавоно) подовжують тривалість життя тварин, збільшують їх виживаність при різних моделях гострої ниркової недостатності, змодельованої уведенням гліцеролу (міоглобінурична) форма гострої ниркової недостатності і етиленгліколю (токсична) форма гострої ниркової недостатності.

2. Препарати кверцетину – корвітин і ліпофлавоно – проявляють високу нефропротекторну ефективність за умов різних моделей гострої ниркової недостатності, що підтверджується нормалізацією мікроскопічної картини нирок.

Перспективи подальших досліджень. Отримані результати дають підстави рекомендувати проведення подальших клінічних досліджень.

джен з метою застосування препаратів кверцетину як нефро- і геропротекторів.

Література

1. Горошко О.М. Антиоксидантні властивості препарату "Ліпофлавіон" при експериментальній гострій нирковій недостатності / О.М.Горошко, І.І.Заморський // Мед. хімія. – 2008. – Т. 10, №3. – С. 83-87.
2. Горошко О.М. Вплив антиоксидантних властивостей корвітину на перебіг гострої експериментальної ниркової недостатності / О.М.Горошко, М.Н.Гарас // Бук. мед. вісник. – 2007. – Т. 11, № 3. – С. 119-122.
3. Доказательная медицина. Ежегодный справочник. Ч. 1 / Под общ. ред. С.Е.Башинского. – М.: Медиа Сфера, 2005. – 730 с.
4. Зупанець І.А. Дослідження гострої токсичності та середньо ефективних доз кверцетину при парантеральному уведенні в умовах розвитку ниркової недостатності у щурів / І.А.Зупанець, С.К.Шебеко, Д.С.Харченко // Фармакол. та лікар. токсикол. – 2009. – № 1 (8). – С. 28-32.
5. Зупанець І.А. Дослідження ефективності корвітину при нирковій недостатності у щурів / І.А.Зупанець, С.К.Шебеко, Д.С.Харченко // Клін. фармація в Україні: матер. VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Харків, 15-16 листоп. 2007 р.: М-во охорони здоров'я України; Нац. фарм. ун-т. – Харків, 2007. – С. 148-149.
6. Кушніренко С. Властивості ліпосом і їх застосування у клінічній медицині / С.Кушніренко // Ліки України. – 2003. – № 1. – С. 18-20.
7. Клінічний випадок масового отруєння сурогатом алкоголю (монометиловий ефір етиленгліколю) / О.В.Іваненко, В.М.Падалка, С.М.Недашківський [та ін.]: тези доповідей Міжнар. медико-фармацевтичного конгресу "Ліки та життя", м. Київ, 21-24 лютого 2006 р. – Київ, 2006. – С. 78.
8. Штрыголь С.Ю. Сравнительное изучение противоотечной эффективности новой сользаменяющей смеси при экспериментальной недостаточности кровообращения: дис... канд. мед. наук (14.00.25 – фармакология) / С.Ю.Штрыголь. – Иваново, 1990. – 165 с.
9. Chander V. Reversal of Experimental Myoglobinuria Acute Renal Failure in Rats by Quercetin, a Bioflavonoid / V.Chander, D.Singh, K.Chopra // Phamakologi. – 2004. – Vol. 2773, № 1. – P. 49-56.
10. Curcumin has a palliative action on gentamicin-induced nephrotoxicity in rats / B.H.Ali, N.Al-Wabel, O.Mahmoud [et al.] // Fund. Clin. Pharmacol. – 2005. – № 4. – P. 473-477.
11. Protective effects of some flavonoids on the renal cellular membrane / T.Yokozawa, E.Dong, Y.Kawai [et al.] // Exp. Toxicol. Pathol. – 1999. – Vol. 51, № 1. – P. 9-14.
12. Satyanarayana P.S. Quercetin, a bioflavonoid, protects against oxidative stress-related renal dysfunction by cyclosporine in rats / P.S.Satyanarayana, D.Singh, K.Chopra // Methods Find. Exp. Clin. Pharmacol. – 2001. – Vol. 23, № 4. – P. 175-181.

УВЕЛИЧЕНИЕ ДЛИТЕЛЬНОСТИ ЖИЗНИ И ПРОФИЛАКТИКА МОРФОЛОГИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В ПОЧКАХ ПРИ МОДЕЛИРОВАНИИ ПОЧЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ С ПОМОЩЬЮ ПРЕПАРАТОВ КВЕРЦЕТИНА

А.М.Горошко, И.И.Заморский, О.В.Геруш

Резюме. При проведении эксперимента на белых крысах и мышах изучено защитное влияние препаратов кверцетина – водорастворимого корвитина и липосомального липофлавона – на функции почек при разных моделях острой почечной недостаточности. Препараты вводили однократно внутривентриально в дозе 8 мг/кг через 40 мин после моделирования патологии почек. Доказано, что препараты кверцетина проявляют защитное действие на организм крыс при разных моделях острой почечной недостаточности, увеличивая длительность жизни животных и предотвращая морфологические изменения в почках.

Ключевые слова: острая почечная недостаточность, корвитин, липофлаван, этиленгликоль, гентамицин.

INCREASE OF LONGEVITY AND PREVENTION OF MORPHOLOGICAL CHANGES IN THE KIDNEYS WHILE SIMULATING ACUTE RENAL FAILURE UNDER WITH THE HELP OF QUERCETIN PREPARATIONS

A.M.Goroshko, I.I.Zamorsky, O.V.Gerush

Abstract. While carrying out an experiment on albino rats and mice the protective effect of quercetin preparations was studied – water soluble corvutin and liposomal lipoflavon on the function of the kidneys with different models of acute renal failure. The agents were injected intraperitoneally in a singledose of 8 mg/kg in 40 minutes following a simulation of renal pathology. It has been corroborated that quercetin preparations exert a protective influence on the rat organism with different models of acute renal failure, prolonging the animals' life span and preventing morphological changes in the kidneys.

Key words: acute renal failure, corvutin, lipoflavon, ethylenglicol, gentamycin.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Рецензент – доц. Н.В.Черновська

Buk. Med. Herald. – 2009. – Vol. 13, № 4. – P.80-84

Надійшла до редакції 3.07.2009 року